

7. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 № 2341-III // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент *О.В. Чернецька*

УДК 348.02

Мельничук О.П.,

аспірант кафедри теорії права та держави
юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМ ДІЯЛЬНОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

У статті досліджено сучасні проблеми діяльності релігійних організацій в Україні та запропоновано шляхи їх подолання. Детально проаналізовано, які перепони постають перед релігійними організаціями в процесі функціонування, визначено найбільш характерні із них. Запропоновано різні варіанти покращення стану діяльності релігійних організацій по кожній із визначених проблем.

Ключові слова: проблема, шляхи подолання, релігійні організації, держава, діяльність релігійних організацій.

Мельничук О.П.,

аспірант кафедри теорії права та госудаства
юридического факультета КНУ имени Тараса Шевченко

ПУТИ ПРЕОДОЛЕНИЯ ПРОБЛЕМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РЕЛИГИОЗНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В УКРАИНЕ

В статье исследованы современные проблемы деятельности религиозных организаций в Украине и предложены пути их преодоления. Подробно проанализировано, какие преграды стоят перед религиозными организациями в процессе функционирования, определены наиболее характерные из них. Предложены различные варианты улучшения состояния деятельности религиозных организаций по каждой из определенных проблем.

Ключевые слова: проблема, пути преодоления, религиозные организации, государство, деятельность религиозных организаций.

Melnychuk O. P.,

graduate student of theory of law and state cathedra of Law faculty
of Kyiv National University named after Taras Shevchenko

WAYS OF OVERCOMING PROBLEMS IN RELIGIOUS ORGANIZATIONS OF UKRAINE

In the article analyzed the modern problems of religious organizations in Ukraine and the ways to overcome them. Given detailed analysis that the obstacles facing religious organizations in the operation, determined the most characteristic of them. A variety of options for improvement of the activity of religious organizations in each of the problems identified.

Examined that problems of religious organizations in Ukraine in the context of building a democratic European society should include the following: 1) the problem of establishing effective cooperation between religious organizations and the state; 2) the problem of policonfessional religious organizations; 3) issue of freedom of religion in education.

In today's certainty social development of the Ukrainian people, and general religiosity, as well as the formation of a qualitatively new moral and spiritual, moral and ethical state of society, there is objectively caused by spiritual and moral state of society need to strengthen state-church connection with the establishment almost church-state operating mechanism for implementing contractual relationships that reflect a partnership model for cooperation between religious organizations and state institutions.

Keywords: problem, ways of overcoming, religious organizations, the state, activities of religious organizations.

Актуальність проблематики. Об'єктивно зумовлений духовний та соціальний розвиток суспільства, а також геополітичні зміни, в різні часи обумовлювали потребу урегулювання та визначення моделі відносин між церквою та державою. Саме тому, характер державно-церковних відносин завжди знаходиться в прямій залежності від особливостей певної епохи, стану розвитку суспільства та політичного устрою держави.

Тому, враховуючи обраний євроінтеграційний вектор розвитку української держави актуальним видається дослідження проблематики діяльності релігійних організацій та визначення перспектив побудови оптимальної моделі державно-церковних відносин, в аспекті розбудови демократичної європейської держави з громадянським суспільством.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблеми діяльності релігійних організацій в Україні та шляхи їх подолання в контексті розбудови демократичного європейського суспільства, було предметом дослідження у працях таких українських науковців як: С.І. Здіорук, М.Ф. Рибачук, О.І. Уткін, М.І. Кирюшко, С.М. Осиповський, О.І. Осипов, В.В. Дементьєва, М.Р. Новиченко, О.В. Смірнов, В.Є. Єленський, П.Л. Яроцький та ін. Однак, детальний аналіз наукової літератури щодо питання конкретизації проблем діяльності релігійних організацій в Україні в контексті розбудови демократичного європейського суспільства та перспектив (шляхів) їх вирішення змушує акцентувати увагу на недостатній рівень дослідженості даної проблематики.

Метою статті є дослідження сучасних проблем діяльності релігійних організацій в Україні.

Вислад матеріалу. На нашу думку, одним з головних показників розвитку демократичної держави та громадянського суспільства є рівень гарантування та реалізації принципу свободи совісті, як одного з головних складових фундаментальних прав і свобод людини, що походить з засадничих принципів європейського права. Про даний аспект демократизації держави, на наше переконання, можна судити з огляду на характер відносин, що складаються у сфері діяльності релігійних організацій та державних інституцій, як автономних суб'єктів правовідносин, так і у їх взаємозв'язку та взаємодії.

В цілому до проблем діяльності релігійних організацій в Україні в контексті розбудови демократичного європейського суспільства варто віднести наступні: 1) проблема налагодження ефективної співпраці між релігійними організаціями і державою; 2) проблема поліконфесійності релігійних організацій; 3) проблема свободи віросповідання в освітній сфері.

Кожна із зазначених проблем потребує вирішення, а тому по чергово розглянемо сутність кожної із зазначених проблем та запропонуємо можливі перспективні шляхи їх подолання в Україні, як на основі пропозицій вітчизняних вчених, так і за рахунок досвіду зарубіжних країн в релігійній сфері.

На наше переконання, в структурі державно-церковної взаємодії, особливо у соціальній сфері, досить важко визначити та виокремити межі діяльності держави та релігійних організацій, особливо в багатоконфесійній державі, в час розбудови громадянського проєвропейського суспільства, до якого прагне Україна, в якому в

рівних долях участь приймають як державні органи та державні службовці, так і релігійні організації.

Історично розвиток церкви та держави в Україні був взаємообумовленим та знаходився у тісному зв'язку. Тому, на нашу думку, у відношенні діяльності релігійних організацій в Україні, в перспективі розбудови демократичної держави та громадянського суспільства, враховуючи багатовікову взаємодію, варто говорити про взаємне проникнення церкви в діяльність держави та держави в діяльність церкви, а також про поєднання світського і духовного аспектів в спільній діяльності особливо у відношенні соціальної і гуманітарної сфер.

На нашу думку, початковий крок на зустріч взаємодії держави і релігійних організацій уже зроблено. Ним стало відновлення діяльності Комісії з питань релігійних організацій відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 85 [1]. Другим важливим кроком повинно стати розширення повноважень Комісії, якій потрібно надати право передачі релігійним організаціям культових будівель та іншого майна; готувати пропозиції для врегулювання питань, пов'язаних з діяльністю релігійних організацій, сприяти здійсненню контактів Уряду з релігійними організаціями та ін. Третім кроком повинно стати налагодження взаємодії релігійних організацій не лише з урядом, але й з Президентом України за рахунок створення Національної Ради з питань взаємодії з релігійними організаціями, через яку глава держави зможе вносити свої пропозиції по реформуванню державно-релігійних відносин.

Варто зазначити, що запропонована нами модель партнерських відносин держави і церкви загалом відповідає розробленому Всеукраїнською Радою церков і Релігійних організацій та Українським центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова Проекту Концепції державно-конфесійних відносин [2], який на сьогоднішній день являється основним документом для модернізації загальної законодавчої системи свободи совісті і віросповідання в Україні.

Таким чином, виходячи з вищезазначеного, можна визначити, що загалом проблематика у визначенні оптимальної моделі взаємовідносин між державою та церквою, на всіх етапах розвитку і до сьогодні зумовлена тим, що церква і держава є невіддільними від соціуму який знаходиться в постійному розвитку та зміні релігійної та правової свідомості.

Ще однією проблемою діяльності релігійних організацій в Україні в контексті розбудови демократичного європейського суспільства є поліконфесійність.

А.В. Арістова зазначає, що протягом ХХ ст. набув визнання факт втрати релігійної однорідності, при тому не як трагедія чи помилка, а як об'єктивна закономірність розвитку сучасних суспільств. Навіть у найрозвинутіших з них, попри всі спроби відшукати оптимальну модель державно-церковних відносин, втілити принципи толерантного співіснування, узгодити національні інтереси з інтересами повноцінного функціонування затребуваних у суспільстві віросповідань, – поліконфесійність залишається джерелом соціальної напруженості [3, с. 213]. В цілому ми погоджуємося із вченою щодо того, що поліконфесійність створює напруженість в суспільстві. В будь-якому разі одні конфесії за числом належного до них населення країни переважають інші, що може створювати ідеологічні суперечності між ними.

Розглядаючи поліконфесійність українського суспільства можна говорити як про проблеми набуття новими релігійними конфесіями статусу релігійних організацій, так і про негативний вплив на розвиток суспільства і держави поліконфесійності як такої. Наприклад, Р. Процок вважає, що «конфесійна гомогенність» суспільства у країні перехідного типу була б справді великим благом. Допоки не закладені традиції віротерпимості і мирного співіснування конфесій, коли стан релігійного плюралізму ще чужорідний для суспільної свідомості, «сакральна різноманітність неминуче буде сприйматись як виклик національній ідентичності», а значить липатиметься суттєвим дестабілізуючим чинником у суспільстві [4, с. 75]. Погоджуємося із дослідником, що проблема поліконфесійності не стоїть так гостро у державах розвинутого типу, оскільки, коли рівень матеріальної забезпеченості населення, рівень освіченості, в тому числі і щодо історичних та канонічних відмінностей релігійних організацій, знаходять на високому рівні, то загальною благо розумність суспільства не дозволяє розгоратися міжконфесійній ворожнечі. Проблема поліконфесійності, на нашу думку, є проблемою країн з перехідною економікою або малорозвинених, де рівень ментальності не дозволяє знайти компроміс між різними релігійними організаціями. З цього можна зробити висновок, що державний вплив на релігійну сферу в питанні поліконфесійності повинен бути скоріше не прямим, а опосередкованим, тобто держава повинна створювати кращі умови життя населення, сприяти розвитку освіти та культури.

На нашу думку, подолання міжконфесійних конфліктів в Україні можливе за рахунок співпраці представників всіх релігійних організацій у Комісії з питань забезпечення реалізації прав релігійних організацій, до складу якої, за згодою, входять представники Української православної церкви; Української православної церкви Київського патріархату; Української греко-католицької церкви; Римсько-католицької церкви в Україні; Української християнської євангельської церкви; Всеукраїнського союзу об'єднань євангельських християн-баптистів; Духовного управління мусульман України, Об'єднання іудейських релігійних організацій України [5]. Ми вважаємо, що шляхом ведення діалогу відносно проблемних питань релігійної сфери в цілому та проблем міжконфесійних відносин набагато легше знайти перспективні шляхи подолання проблематики поліконфесійності в Україні та створити сприятливий релігійний клімат.

Узагальнюючи розглянуту проблему поліконфесійності в Україні як одну із ключових проблем діяльності релігійних організацій в контексті розбудови демократичного європейського суспільства варто зазначити, що найбільш ефективними шляхами її подолання варто вважати наступні: 1) врахувати Керівні принципи для аналізу законодавства стосовно релігії чи віри, які схвалено парламентською асамблеєю ОБСЄ та Венеціанською комісією у 2004 р. Зокрема серед принципів, які можуть вирішити проблеми поліконфесійності варто навести такі: внутрішня свобода, зовнішня свобода, рівність та недискримінація, нейтральність та безсторонність, ненасильство, права батьків та опікунів, толерантність та повага, право на об'єднання, право на ефективний захист [6]. Головним фактором в даному питанні є єдине застосування наведених принципів до всіх релігійних організацій; 2) організація роботи правоохоронних органів, щоб вони могли належним чином і вчасно реагувати на розпалювання релігійної ворожнечі або актів вандалізму щодо релігійних пам'яток; 3)

детальна перевірка нормативно-правової бази щодо наявності актів, які можуть містити дискримінаційні норми та недопущення прийняття таких у майбутньому; 4) проведення навчання та тренінгів із релігійної толерантності для працівників державних установ, які спілкуються або потенційно можуть спілкуватися у своїй діяльності із представниками різних релігійних організацій.

Наступною проблемою діяльності релігійних організацій в Україні в контексті розбудови демократичного європейського суспільства є проблема свободи віросповідання в освітній сфері. Право на свободу віросповідання в освітній сфері (релігійне виховання) гарантується багатьма міжнародними договорами, ратифікованими Україною, такими як: Загальна декларація прав людини (1948 р.) [7], Європейська конвенція про захист прав і фундаментальних свобод людини (1950 р.) [8], Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.) [9], Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.) [10] та іншими документами. Однак механізм реалізації права на свободу віросповідання в освітній сфері доволі вузько та в обмежувальний спосіб врегульований законодавством України [11, с. 1]. Заснування релігійними організаціями приватних навчальних закладів не передбачає виключно релігійну освіту чи підготовку священнослужителів, а в першу чергу стосується забезпечення реалізації права релігійних організацій нарівні з іншими суб'єктами права, зокрема громадськими організаціями, засновувати світські навчальні заклади для загальної освіти осіб, що в них навчатимуться, у поєднанні із вихованням на основі релігійних цінностей.

Такі заклади освіти будуть недержавними, що жодним чином не суперечить Конституції України та іншим законодавчим актам. Зокрема, принцип відокремлення школи від церкви (стаття 35 Конституції [12]) стверджує світський характер системи державної освіти в Україні й означає також, що держава не має на меті формувати в учнів, студентів якесь певне ставлення до релігії, а навчально-виховний процес у державних закладах освіти вільний від втручання релігійних організацій. При цьому ці конституційні положення не виключають можливості релігійного виховання учнів саме приватних навчальних закладів, що підтверджується кілька столітнім досвідом релігійних шкіл та університетів розвинутих держав Європи [1, с. 2]. Європейська Конвенція з прав людини у статті 2 Протоколу № 1, який після ратифікації Верховною Радою став частиною законодавства України, гарантує, що держава при виконанні будь-яких функцій, узятих нею на себе в галузі освіти і навчання, поважає право батьків забезпечувати таку освіту і навчання відповідно до своїх релігійних і світоглядних переконань [7]. Ми вважаємо, що держава повинна не просто не забороняти батькам обирати для своїх дітей освіту і навчання, яке відповідає їх релігійним переконанням, але й створювати сприятливі умови для вибору такої освіти.

Досвід країн західної демократії свідчить про ефективну та успішну практику реалізації подібних ініціатив, де значна кількість приватних шкіл за історичною традицією, що ретельно підтримується, належить конфесіям (як світовим релігіям так і дрібним релігійним групам). Частка таких шкіл у приватному освітньому секторі досить суттєва: у Франції – 95%, у ФРН – 80%. Такими ж є відповідні показники у Бельгії, Ірландії, Італії та ряді інших країн [12, с. 246]. Розглядаючи досвід європейських країн варто зазначити, що наявність великої кількості релігійних шкіл

дозволяє батькам віддавати своїх дітей на навчання в школи саме їх релігійної конфесії, де вони потрапляють у середовище собі подібних і можуть більш зручно себе відчувати. В Україні подібні тенденції практично не застосовуються, що на нашу думку, на пряму впливає на рівень дитячої злочинності та загальної релігійної культури, адже особи шкільного віку не завжди отримують належне моральне виховання від батьків, які самі подібного виховання могли не отримати, що могло б сформувати їх релігійний світогляд.

Таким чином, включення до навчальних програм на рівні з духовно-етичними дисциплінами предметів релігійної направленості, в межах інформаційного викладу матеріалу, на основі договору між ВРЦіРО України та профільного міністерством відповідатиме збереженню світського характеру освіти в Україні.

Крім того, в рамках діалогу та на основі договору між державою та релігійними організаціями може вирішуватись питання щодо визнання державою релігійних навчальних закладів, а релігійну освіту як професійну (релігійні (духовні) навчальні заклади) та загально-просвітницьку (конфесійні навчальні заклади).

Отже, для подолання проблеми свободи віросповідання в освітній сфері як однієї із проблем діяльності релігійних організацій в Україні в контексті розбудови демократичного суспільства необхідно забезпечити можливість створення релігійними організаціями приватних освітніх закладів, які б разом із викладанням загальної навчальної програми займалися релігійним вихованням.

Проаналізувавши кожну із наявних проблем діяльності релігійних організацій в Україні в контексті розбудови демократичного європейського суспільства було виявлено такі пріоритетні шляхи їх подолання: 1) повністю відновити діяльність Комісії з питань забезпечення реалізації прав релігійних організацій при Кабінеті Міністрів України та надати їй статус не тимчасово діючого консультативно-дорадчого органу, а діючого на постійній основі; 2) розширити повноваження Комісії з питань забезпечення реалізації прав релігійних організацій, надавши право: передачі релігійним організаціям культових будівель та іншого майна; готувати пропозиції для врегулювання питань, пов'язаних з діяльністю релігійних організацій, сприяти здійсненню контактів Уряду з релігійними організаціями та ін.; 3) налагодити взаємодію релігійних організацій не лише з урядом, але й з Президентом України за рахунок створення Національної Ради з питань взаємодії з релігійними організаціями, через яку глава держави зможе вносити свої пропозиції по реформуванню сфери державно-релігійних відносин; 4) врахувати Керівні принципи для аналізу законодавства стосовно релігії чи віри, які схвалено парламентською асамблеєю ОБСЄ та Венеціанською комісією у 2004 р. Зокрема серед принципів, які можуть вирішити проблеми поліконфесійності варто навести такі: внутрішня свобода, зовнішня свобода, рівність та недискримінація, нейтральність та безсторонність, ненасильство, права батьків та опікунів, толерантність та повага, право на об'єднання, право на ефективний; 5) організувати роботу правоохоронних органів, щоб вони могли належним чином і вчасно реагувати на розпалювання релігійної ворожнечі або актів вандалізму щодо релігійних пам'яток; 6) провести детальну перевірку нормативно-правової бази щодо наявності актів, які можуть містити дискримінаційні норми та недопущення прийняття таких у майбутньому; 7) вести обов'язкове навчання та тренінги із релігійної

толерантності для працівників державних установ, які спілкуються або потенційно можуть спілкуватися у своїй діяльності із представниками різних релігійних організацій; 8) включити до навчальних програм на рівні з духовно-етичними дисциплінами предметів релігійної направленості, в межах інформаційного викладу матеріалу, на основі договору між ВРЦіРО України та профільного міністерством, що відповідатиме збереженню світського характеру освіти в Україні; 9) забезпечити можливість створення релігійними організаціями приватних освітніх закладів, які разом із викладанням загальної навчальної програми займалися б релігійним вихованням.

В умовах сучасного розвитку соціальної визначеності українського народу, та загальної релігійності, а також становлення якісно нового морально-духовного та морально-етичного стану соціуму, виникає об'єктивно зумовлена духовно-моральним станом суспільства необхідність у посиленні державно-церковного зв'язку з встановленням практично діючого державно-церковного механізму реалізації договірних відносин, які відображають партнерську модель співпраці релігійних організацій та державних інституцій.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2008 р. № 953: Постанова КМУ від 04.03.2015 року № 85 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85-2015-%D0%BF>
2. Концепція державно-конфесійних відносин: Проект / Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова // Журнал «Національна безпека і оборона». – К, 2011. – № 1-2 (119-120). – С. 50-58.
3. Арістова А.В. Поліконфесійність як феномен сучасності: Україна і світовий контекст / А. В. Арістова // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць / Гол. ред. В.В. Лях. – Вип. 55. – К.: Український центр духовної культури, 2006. – С. 213-222.
4. Процюк Р. Релігійна ідентичність нації як чинник становлення громадянського суспільства / Р. Процюк // Вісник Львівського університету. Філософські науки. – 2004. – Випуск 6. – С. 122-130.
5. Про затвердження Положення про Комісію з питань забезпечення реалізації прав релігійних організацій та її складу: Постанова КМУ від 30 жовтня 2008 р. № 953 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/953-2008-%D0%BF>
6. Загальна декларація прав людини: Міжнародний документ від 10.12.1948 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
7. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний документ від 04.11.1950 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
8. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права: Міжнародний документ від 16.12.1966 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
10. Конституція України від 28.08.1996 р. [станом на 15.05.2014 р.] // Відомості Верховної Ради України. -1996. – № 30. – ст. 141.
11. Пропозиції щодо забезпечення права на свободу віросповідання у сфері освіти / Дослідження коаліції громадських організацій «Роль релігійних цінностей у вихованні високоморальних громадян», грудень 2011 р. – Київ, 2011. – 9 с.
12. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні: навчальний посібник / Лузан П.Г., Васюк О.В. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К.: ДАКККІМ, 2010. – 296 с.

References:

1. On Amending the Cabinet of Ministers of Ukraine of 30 October 2008 r. № 953: CMU from 03.04.2015, № 85 / [electronic resource]. - Access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85-2015-%D0%BF>
2. The concept of church-state relations: Project / Ukrainian Centre for Economic and Political Studies. // Razumkov "National Security & Defence". - Kyiv, 2011. - № 1-2 (119-120). - P. 50-58.

3. AV Aristova Policonfessional as a phenomenon of modernity: Ukraine and world context / AV // Aristova Multiversum. Philosophical Almanac: Coll. Science. Labor / Goal. Ed. VV Lyakh. - Vol. 55 - K. : Ukrainian Center for Spiritual Culture, 2006. - S. 213-222.
4. R. Protsiuk religious identity of the nation as a factor of civil society / R Protsiuk // Visnyk of Lviv University. Philosophy. - 2004. - Issue 6. - P. 122-130.
5. On approval of the Commission for ensuring the rights of religious organizations and its composition: CMU Resolution of 30 October 2008 r. Number 953 / [electronic resource]. - Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/953-2008-%D0%BF>
6. The Universal Declaration of Human Rights: International Document of 10.12.1948 p. // [Electronic resource]. - Access: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015
7. European Convention on Human Rights: International Document of 04.11.1950 p. // [Electronic resource]. - Access: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
8. International Covenant on Civil and Political Rights: International Document of 12.16.1966 p. // [Electronic resource]. - Access: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
9. International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: International Document of 12.16.1966 p. // [Electronic resource]. - Access: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042
10. The Constitution of Ukraine of 08.28.1996 p. [As of 05/15/2014 p.] // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. -1996. - № 30. - Art. 141.
11. Proposals for the right to freedom of religion in education / Research NGO coalition "The role of religious values in the education of highly moral citizens", December 2011 - Kyiv, 2011. - 9 pp.
12. PG Luzan History of Education and Education in Ukraine: Tutorial / Luzan PG, Vasyuk OV - [2nd ed., Ext. and revised.]. - K. : DAKKkIM, 2010. - 296 p.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сіроха Д.І.

УДК 342.733: 342.4

Мілова Т.М.,

к. ю.н., доцент кафедри правознавства

Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В.Винниченка

**ПРАВО НА АКАДЕМІЧНУ СВОБОДУ:
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР**

Анотація. У статті розглядається поняття та структура права людини і громадянина на академічну свободу, що належить до системи культурних прав і свобод, аналізуються норми міжнародного та вітчизняного законодавства, що декларують означене право.

Ключові слова: академічна свобода, право на академічну свободу, автономія вищих навчальних закладів, право на свободу наукової творчості.

Мілова Т.Н.,

к. ю.н., доцент кафедри правознавства

Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В.Винниченка

**ПРАВО НА АКАДЕМИЧЕСКУЮ СВОБОДУ:
КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВОЕ ИЗМЕРЕНИЕ**

Аннотация. В статье рассматривается понятие и структура права человека и гражданина на академическую свободу, которое входит в систему культурных прав и свобод, анализируются нормы международного и отечественного законодательства, которые декларируют указанное право.

Ключевые слова: академическая свобода, право на академическую свободу, автономия высших учебных заведений, право на свободу научного творчества.

Milova T.M.,

*Candidate of Legal Sciences,
associate professor of department of jurisprudence*